

Чорнобильський місяць Юрія Басистого

Йому було 33 роки, як раптово трапилась аварія на четвертому блоці ЧАЕС, що стала найбільшою техногенною катастрофою в історії людства. Юрій Басистий трудився водієм автобуса в АТП-15640 і не думав, що доведеться в майбутній зоні відчуження ліквідувати жахливі наслідки біди. Більше того, у період, коли мало хто знав про дійсні масштаби ураження радіацією і території, і людей.

Тоді у 1986-ому, з їх ав-топідприємства першими у відрядження в Чорнобиль поїхали водії вантажівок. Доставляли під розвалений димлячий реактор бетон для спорудження над ним укриття. Другою групою Юрій Басистий і ще п'ятеро шоферів відбули туди 5 грудня й перевозили автобусами робітників, які працювали безпосередньо на атомній станції та об'єктах промислового, житлового будівництва в прилеглій зоні.

Вранці приїхали в Чорнобиль, отримали машини — і в путь по визначених маршрутах. Юрію доручили возити будівельників житла для персоналу АЕС, три енергоблоки якої тоді ще діяли.

- Нові квартири атомникам ударними темпами зводила в селищі Зелений мис добровільна комсомольська бригада з Білої Церкви, - згадує Юрій Михайлович. — Я щодня доставляв молодих енергійних хлопців з гуртожитку в Чорнобилі до об'єкта. Багатоквартирний красень ріс на очах. Швидко монтували й німецькі збірні котеджі. То і не дивно: трудилися без вихідних, у дві зміни. За добу де тільки не побуваєш з виконробом чи інженером-постачальником. Якось привозив робітників на склад біля самого четвертого реактора, звідти забирали нові меблі, перевіряли їх спочатку дозиметром, одні вантажили, інші, надто забруднені радіацією, залишали. Лежать вони там і досі. Цілий день пробув біля АЕС, ставало моторошно при погляді на грудю зруйнованого енергоблоку. У кожного з нас у кишені був дозиметр, однак у кінці відрядження належало його здати. А які там показники, скільки радіоактивності накопичилось в організмі — цього не знав ніхто. Тоді багато чого не розголошували, аби не створювати паніки та зберегти дисципліну серед тисяч ліквідаторів з усіх куточків СРСР.

Правда, ще при вході в їдальню стояв апарат, що фіксував дозу радіації в усіх, хто заходив у приміщення. Юрій Михайлович каже, що при перевищенні встановленого рівня він пищав і людина змушена була йти й міняти спецодяг на новий. Утім, і одягу, і продуктів харчування вистачало. А ось спиртного водії й не нюхали, бо співробітники ДАІ аж із Вірменії прискіпливо перевіряли їх під час рейсу по декілька разів на день. Та й сам чоловік, не схильний до випивки, пам'ятав про сім'ю, дітей, які чекали його в Сарнах. Спілкувався з рідними часто по міжміському телефонному зв'язку, дивувався його постійній високій якості.

Автотранспорт теж перевіряли на японському обладнанні. Вище норми — повертай машину на повторну мийку спеціальним розчином. Зима 1986- го видалась теплою, снігу не було до кінця грудня, отож пил осідав з обочини асфальтівки на правому борту автобуса. Коли нарешті з'явився сніговий покрив, то рівень забруднення техніки різко зменшився.

У копітких буднях пролетіли тижні. Єдиний вихідний зробили на Новий 1987 рік, відзначили його застіллям. А через декілька днів прибула нова зміна, передали їм автобуси — і додому.

У радянські часи ліквідаторів наслідків аварії на ЧАЕС забезпечували належним медичним обслуговуванням. Однак місяць у Чорнобилі для Юрія Басистого та його колег уже через рік-два позначився на здоров'ї. Хоча він регулярно їздив на санаторно-курортне лікування, але через десятиліття таки виявили захворювання. У 2001-ому оформив третю групу інвалідності, уже не можна було водити автобус. Нещодавно вийшов на пенсію за віком. Із п'яти чоловік, відряджених з ним тоді в місто атомників, двоє передчасно померли.

Щоб якось захищати права ліквідаторів, Юрій Басистий вступив у громадське об'єднання «Союз-Чорно- биль», бере активну участь у його заходах. І коли 26 квітня стоїть у скорботі біля монумента пам'яті померлим «чорнобильцям», то мимоволі згадує напружені будні героїчної праці в зоні біди. Перед ним постають обличчя знайомих і незнайомих простих, чесних людей, які скромно, самовіддано трудилися, аби врятувати країну та світ від смертельної небезпеки.

Анатолій ПЕТРУК.